

به نام خدا

دانشگاه علمی و کاربردی

جزوه اصول نقاشی دیواری

مدرس: حدیث داوده

تاریخچه

هزاران سال پیش، انسان نخستین تصویر حیواناتی را که برای احتیاجات خود شکار می‌کرده و تصاویر آن‌ها را بر دیواره محل سکونتشان، یعنی در انتهای صخره غار نقاشی می‌کردند. آنان با اجرای اعمالی چون مراسم حمله به آن تصاویر، انگیزه خود را برای شکار فردایشان بالا می‌بردند.

در این باره هلن گاردنر، محقق و تاریخ‌نویس معاصر چنین می‌گوید:

شکارگر هنرمند آن روزگار، غالباً از سطوح نامنظم و طبیعی دیوارهای غار، برجستگی‌ها، فرورفتگی‌ها، شکاف‌ها و لبه‌های تیز آن‌ها برای ایجاد تصویر حضور واقعی شکل‌های خود در آنجا به طرز ماهرانه‌ای استفاده می‌کرده‌است. از برآمدگی دیوار می‌توانسته‌است در چارچوب خطوط کناری یک گاو وحشی مهاجم برای نشان دادن بزرگی بدن این جانور استفاده کند.

جالب توجه‌ترین آثار نقاشی دیواری مربوط به دوره پارینه سنگی با قدمتی حدود ۳۰ هزار سال مربوط به غارهای آلتامیرا واقع در شمال اسپانیا و غارهای لاسکو واقع در جنوب فرانسه است.

نقاشی دیواری در ایران

دوره نوسنگی

قدیمی‌ترین آثار نقاشی یافت شده در ایران مربوط به دوران نوسنگی حدود ۸ هزار سال قبل از میلاد بوده که بر صخره‌های غار دوشه و در دره میرملاس در منطقه کوه‌دشت استان لرستان است. این صخره نگاره‌ها صحنه‌های رزم و شکار با تیر و کمان و حیواناتی چون اسب، بزکوهی و سگ را نشان می‌دهد که به شیوه‌ای ساده و ابتدایی و با ترکیبات مواد رنگی قرمز اخراپی، سیاه و اندکی زرد از سوی انسان‌های غارنشین با انگیزه اعتقادات جادویی آن منطقه کار شده‌است. [۷]

دوره پیش از اسلام

قدمت اعتلای این هنر در تاریخ ایران، به دوره ساسانیان برمی‌گردد. [۸] بر اساس پژوهشی که پیرامون نقاشی دیواری در دیپارتمان نقاشی دانشگاه تهران صورت گرفته‌است، موضوع نقاشی دیواری ایران قبل از اسلام به عنوان موضوع معرفی شده‌است که کمی مهجور مانده و کمتر بدان پرداخته شده‌است. در چکیده این پژوهش چنین آمده‌است:

چنانچه هرگاه در باب نقاشی ایران سخنی به میان می‌آید، ذهن همگان معطوف به نگارگری‌ها و تصویرسازی کتب بعد از اسلام و به خصوص دوران تیموری تا قاجار می‌شود. در حالی که شواهد نشان می‌دهد که در ایران، نقاشی

دیواری، بسیار کهن تر از تصویرگری کتاب بوده و در دوران کهن، نقاشی دیواری بیشترین اهمیت را در میان سایر هنرهای تصویری و تجسمی دارا بوده است. حال آنکه پس از اسلام و به خصوص بعد از استیلای مغولان در ایران، اهمیت آن کمتر و در مقایسه با تصویرسازی کتاب، کم رنگ تر جلوه نمود. در حالی که اصل و ریشه سنت تصویری نقاشی ایران، که به صورت شیوه‌ای خاص درآمد و تا به امروز هویت خود را حفظ کرد، و ما آن را تحت عنوان سنت نقاشی ایرانی می‌شناسیم، همین دیوارنگاری‌ها و نقاشی‌های دوران باستان و به ویژه دو دوره مهم و تأثیرگذار اشکانی و ساسانی می‌باشند.

او در این پژوهش سعی نموده تا ابتدا به معرفی این دیوارنگاره‌ها و سپس به بررسی از جهات تاریخی، جغرافیایی، شرایط فرهنگی و جامعه شناختی، همچنین تأثیرپذیری از سایر هنرها و تأثیرگذاری بر هنرهای دوران پس از خود، مورد بررسی قرار گرفته و تعدادی از آن‌ها را با هدف شناخت نقاشی و به خصوص دیوارنگاره‌های ایران باستان (اشکانی و ساسانی) چه از لحاظ تاریخی و تأثیرات فرهنگی و چه به لحاظ ساختارهای زیبا شناختی از لحاظ ساختاری تجزیه و تحلیل می‌نماید. [۹]

گرافیتی یا نقاشی دیواری چیست؟

نقاشی دیواری (به انگلیسی: Mural) به نقاشی‌هایی اطلاق می‌شود که بر روی دیوار داخلی خانه‌ها جهت تزئین و تلطیف فضای آن کشیده می‌شوند. [۲] به اعتقاد برخی، این نگاره‌ها در شکل‌گیری اعتراضات مدنی و قیام‌های گسترده نقش کلیدی داشته‌اند، [۳] از سوی دیگر برخی به ایجاد حالت آرامش برای شهروندان از طریق اجرای نقاشی دیواری اشاره می‌کنند. [۴] گاهی همین مسائل بحث‌برانگیز باعث پاک‌شدن چنین آثاری از دیوارهای شهر یا اماکن مربوط به آن می‌شوند

گرافیتی یا نقاشی دیواری به آن دسته از دیوارنوشته‌ها یا نقاشی‌هایی گفته می‌شود که با انگیزه‌ای شخصی روی در و دیوار شهرها و اماکن عمومی کشیده می‌شود. این کار تقریباً در همه جای دنیا با منع قانونی مواجه است. گرافیتی با نوشته‌های سر دستی و یادگاری‌های روی دیوار متفاوت بوده و نیز مختص سن یا طبقه فرهنگی و اقتصادی خاصی نیست. امروزه گرافیتی بیش از هر هنر دیگری مورد بد فهمی و استفاده نا به جا واقع شده است و در بسیاری از کشورها جنبه تأثیر گذار و بیان‌گرای خود را از دست داده و صورت دیوارنوشته‌هایی رنگارنگ و پرپیچ و تاب (که آن هم خالی از ارزش نیست) مبدل شده است.

هنر نقاشی دیواری دوران صفوی

صفویان در اندرون کاخ‌های خود تزئین تصویری را با تزئین سنتی در کاشیها و سرامیکها آمیخته بودند. ولی با قضاوت از روی چند قطعه باقی مانده، به نظر می‌رسد که هنرمندان دوره صفوی در فرسکوها و تزئین تصویری

کاخها چیزی از ویژگیها و اهداف نقاشی یادبودی دیواری نمی دانستند. برخی از این نقاشی های دیواری بوسیله نگارگران اجرا شده است. از توصیفات سیاحان اروپایی و غربی معلوم می شود که در شیراز صحنه هایی از جنگ وجود داشته که "فتح هرمز و بیرون راندن پرتقالیها" را تصویر کرده بود و نیز در جلفا صحنه های عاشقانه به تصویر در آمده و در کاخ "هزار جریب" اصفهان هم صحنه هایی از روستا و ماهیگیری نقاشی شده بود.

"تامس هربرت" (۱۶۳۴م) و "گارسیا دو سیلوا فیگوئروا" (۱۶۶۷م) و "پی یترودلاواله"، جزییات نقاشی های کاخ "اشرف" و "عالی قاپو" را توصیف کرده اند و از توصیفات آنها تاثیرات نقاشی غربی بر هنر نقاشی ایرانی کاملا مشهود است. بقایای این نقاشی ها همراه با نقاشی های کاخ "چهل ستون" اصفهان و "چهل ستون" قزوین و برخی از نقاشی های اتاقهای "خانقاه اردبیل"، نشان از ماهیت کاملا تزینی این ترکیب بندیهای هنری دارد و در آنها جوانان و دوشیزگان و خنیاگران با چهره های گرد و چشمان الماس گون همراه با ساغرهای شراب و آلات موسیقی در برابر پس زمینه ای از باغات و مناظر تصویر شده اند.

تاثیرات مکتب هنری اصفهان که بعد از مکاتبی چون تبریز دوم، مکتب قزوین و مکتب مشهد در اصفهان به بار نشست کاملا در این تصویرپردازی ها مشهود است.

در واقع می توان گفت هنر نقاشی دیواری دوران صفویه، مرهون هنر نگارگری، خاصه مکتب اصفهان تلفیق با هنر اروپایی رایج در آن دوران است که از طریق اروپاییانی که به دربار ایران رفت و آمد داشتند وارد هنر این سرزمین شده بود.

برخی از هنرمندان مکتب نوظهور غربی در ایران از نظر اصلیت، خارجی بودن مانند "علیقی جبه دار" که از روی امضای خارجی وی در پای آثارش صحت این نکته مشهود است؛ هرچند که بعد از آمدن به ایران و آشنایی با فرهنگ غنی ایرانی دلباخته این مرز و بوم شده و این دلباختگی در آثارشان نمایان است کما اینکه علی قلی جبه دار در آثار اولیه اش کاملا به سبک اروپایی نقاشی می کرد اما در آثار متاخر تر با تکیه و الهام از هنر نگارگری ایرانی، نوعی حذف پرسپکتیو و رواج تزینات ریز و ظریف در آثارش راه یافت.

از دیگر عوامل موثر در هنر نقاشی دیواری دوران صفویه، حضور نقاشان ارمنی جلفا در اصفهان است. ارمنیان جلفا به دستور شاه عباس به اصفهان مهاجرت کرده و در منطقه جلفای کنونی ساکن شدند. ایشان بعد از ساخت کلیسای وانگ به تزیین آن با تصاویر نقاشی شده از کتاب مقدس پرداختند. با توجه به تاثیراتی که در ساخت این کلیسا از معماری رایج دوران صفویه دیده می شود جای شکی نیست که هنرمندان مسلمان ایرانی با هنرمندان ارمنی جلفا رفت و آمد داشته و بالطبع هنرمندان نقاش مسلمان نیز این آثار هنری و نقاشی های دیواری را دیده اند و از آن متاثر گشته اند.

واقع گرایی، تکنیک رنگ و روغن، تمایل به پرسپکتیو و عمق نمایی که در نقاشی های ارمنیان جلفا وجود داشته بی شک بر هنر هنرمندان اصفهان تاثیرات خاص خود را گذاشته است. علاوه بر آن در تاریخ دربار صفوی از نقاشی ارمنی به نام "میناس نقاش" نام برده شده که به نقاشی در دربار می پرداخته است.

ز دیگر عوامل موثر در هنر نقاشی دیواری دوران صفوی می توان به حضور هنرمندان هندی در دربار صفوی اشاره کرد. در تاریخ از هنرمندانی مانند "بشنداس" نام برده شده که از دربار تیموریان گورکانی به دربار شاهان صفوی اصفهان آمد و به هنرپروری مشغول شدند. با توجه به آنکه هنر هندی، به دلیل حضور افراد انگلیسی در دربار و جامعه، به طور قطع با هنر اروپایی آشنا و بالطبع متأثر از آن بود و نوعی در هم آمیختگی میان هنر کهن هندی و هنر اروپایی در آثار هنری این دوره مشهود است، می توان نتیجه گرفت که شاید با ورود هنرمندان هندی به دربار ایران، این تاثیرات وارد هنر ایرانی نیز شده باشد.

علاوه بر تمامی عوامل نام برده شده، حضور آثار هنرمندان غربی در دربار صفوی را نمی توان نادیده گرفت. آثاری از هنرمندان غربی و اروپایی به عنوان پیشکش به دربار شاهان صفوی وارد می شد که کم کم باعث تغییر سلیقه عمومی دربار و شخص شاه به عنوان حامی ممتاز هنر گشت و هنرمندان ایرانی نیز به فراخور دوران به تقلید از هنر غربی تن دردادند.

متأسفانه اگرچه در صورت، هنرمندان ایرانی متأثر از هنر غربی شدند اما در بهره گیری از تکنیک های خاص غربی در اجرای نقاشی دیواری بی نصیب ماندند و به همین دلیل امروزه این آثار هنری که روزگاری زینت بخش دیوار کاخ ها بود در معرض فرسایش و نابودی قرار دارد.

از دوران تمدن رومی استفاده از تکنیک "فرسک" در نقاشی دیواری رایج گشت و کلیه آثار نقاشی دیواری با این تکنیک ایجاد می شد. در تکنیک فرسک، رنگهای آبرنگی بر روی بستری از آهک که با خاکه سنگ مخلوط گشته اجرا می شود. بعد از آن که دیوار خشک شد، به دلیل واکنشی که آهک با اکسیژن هوا می دهد لایه ای نازک بر روی نقاشی تشکیل می شود که به دلیل ضد آب بودن و مقاومت در برابر رطوبت، باعث ماندگاری طولانی مدت نقاشی می شود. متأسفانه هنرمندان ایرانی با این تکنیک آشنایی نداشتند و به جای فرسک از تکنیک "تمپرا" استفاده کرده اند. در تکنیک تمپرا، رنگ با تخم مرغ (سفیده) مخلوط و سپس بر روی لایه ای از گچ اجرا می شود. به همین دلیل هیچ گونه مقاومتی در برابر رطوبت و آب ندارد، علاوه بر آن قابل شستشو نیست به همین دلیل نقاشی های اجرا شده در کاخ های دوره صفوی در معرض فرسایش شدید قرار دارند.

نقاشی دیواری دوره قاجار

هنر دوره قاجار از ارزش‌های گوناگونی برخوردار است که در پژوهش‌های تاریخ هنر ایران کمتر به آن پرداخته شده است. نقاشی‌های دیواری دوره قاجار ادامه سنت تصویری نقاشی دیواری دوره صفویه و زندیه است. [۱۰] عبدالله خان از نقاشان خاصه فتحعلیشاه بود و از او تک چهره می‌کشید. او دیوارنگاره‌ای عظیم از مراسم سلام نوروزی فتحعلی‌شاه در تالار بارعام کاخ گلستان کشیده که اکنون از بین رفته است. عبدالله خان معمارباشی و نقاش‌باشی در بار فتحعلی‌شاه و ناصرالدین شاه بود و در بین سال‌های ۱۲۲۵-۱۲۶۶ ق فعالیت داشت. [۱۱]

مقبره دیواری فراعنه

نه همه کارشناسان معتقدند که نقاشی‌های غار هستند نمونه اولیه از یک نقاشی. بسیاری از نقاشی دیواری پاسخ از مصر باستان نمونه ای عالی از هنر خوب است. معابد مراسم تشییع جنازه تزئین شهادت به استعداد بسیار زیاد و استعدادهای درخشان ریاضی از ساکنان یک تمدن بزرگ، فرزندان آن بسیاری از رمز و راز باقی مانده است.

نقاشی دیوار می‌گوید از خدایان وحشتناک و رویدادهای مهم تاریخی است. تمام آثار از نزدیک با اسطوره شناسی و دین، موضوع را به شلیک توپ سخت همراه است. مصنوعی فضا ایجاد می‌شود با نقاشی که دارای معنی پر شده است. با گذشت زمان، از شاهکارهای بزرگ شروع به ظاهر در مقبره فراعنه که می‌خواستیم به تزئین خانه‌های خود پس از مرگ. صنعتگران باستان دنبال چند هدف - به جلال حاکم، و به انجام همه چیز به آرامگاه او زیبا ترین نظر گرفته شد.

این ارقام به دیوار مقبره به کار گرفته شد و در نتیجه تداوم زندگی از فرعون متوفی به زندگی پس از مرگ. به همین دلیل است نقاشی‌های دیواری در مصر از مناظر و هر گونه احساسات تکثیر نیست. چهره اغلب با شخصیت است که مکمل اصل از تصویر عرضه می‌شود.

با گذشت زمان، تکنیک نقاشی دیوار بهبود یافته است: ترکیب می شود سازمان به وضوح منتقل می شود.

هنر روم باستان

نسخه رایج ترین یکی که می بیند یک ارتباط نزدیک با نقاشی های دیواری نقاشی دیواری توسط هنرمندان از بزرگترین دولت از دوران باستان است. و هنگامی که آن را به هنر روم باستان می آید، باید توجه داشت که آن را اساسا متفاوت از مصر.

نقاشی ابرنگی - یک نوع خاص از نقاشی های دیواری که در آن یک پودر رنگ آمیزی را با آب مخلوط و اعمال شده به یک سطح مرطوب، قبل از پوشش داده شده با لایه ای از گچ. آنها به خوبی در آب و هوای خشک حفظ، بنابراین در ایتالیا چنان محبوب است.

محراب صلح - یک کلمه جدید در نقاشی

در طول سلطنت امپراتور آگوستوس محراب به افتخار الهه صلح بودند، یک ساختار مستطیل شکل است. دیوار بنای تاریخی تصاویر و زیور آلات رنگ مانند بیرون بالای هواپیما و شروع به تعامل با فضا. هنرمندان و معماران اثر باور نکردنی: مخاطب به نظر می رسد که آنها در یک طاقچه، در نتیجه استادان توهم عمق ایجاد شده است.

سازندگان روم در حال حاضر با تکنیک های نور آشنا بودند و سایه و اعمال آنها را، تجسم تصاویر هنری زنده. نقاشی های یک پس زمینه چشم انداز همراه بود، تبدیل درج با چهره های کانتور از مردم و نقاشی دیواری بعد از آن، یک ساختار پیچیده، شبیه صحنه تئاتر.

موضوعات مذهبی با تصاویر از زندگی اجتماعی جایگزین

در دوران رنسانس، هنرمندان به تصویر کشیده بر روی دیوارهای توهم، بسیار بارزش، و شاهکارهای خود را واقع بینانه است که مخاطب را به خط که جهان داستانی به حال جدا می سازد را پیدا کنیم. در طول این دوره نقاشی دیواری سکولار می شود بود. سازندگان هوشمندانه از رنگ نه تنها به کلیساها، بلکه فضای داخلی مسکونی.

دیوار نقاشی مدرن

قبل از انقلاب در روسیه نقاشی های دیواری اندازه گیری از وضعیت میزبان در نظر گرفته شد - نقاشی یک ایده از ثروت او بودند. در سال های اخیر محبوبیت در کشور ما به دست آورد، زیرا به علت چهره حجم می توانید فضای اتاق را گسترش داده و تاکید بر فردیت ساکنان آن است. طراحان امروز می دانم که چگونه به ادویه تا داخلی و ایجاد رنگ های روشن از خانه ها و آپارتمان ها، ساخته شده بر روی یک قالب.

نقاشی دیواری دوران انقلاب ۵۷

جنبش نقاشی دیواری یکی از صادق‌ترین جلوه‌های هنر انقلاب اسلامی است که بر اساس ایمان و ارتباط با مردم ساختار زیباشناختی خود را جستجو کرد. در این جستجو گرچه به ساختاری تکراری و وام گرفته همانند دیگر بخش‌های هنرهای تجسمی روی آورد؛ لکن این جریان تلاش داشت با بیانی ساده مبانی دینی و ملی خود را در قالب یک زبان تجسمی بیان کند. [۱۲]

نقاشی دیواری از گذشته تا به امروز

نقاشی دیواری به عنوان یکی از اشکال هنری انسان در طول تاریخ همواره از اهمیت خاصی برخوردار بوده، تأثیر آن بر زندگی انسان از دیرباز تا کنون آنچنان پایدار و ماندنی است که می‌توان گفت کمتر رشته هنری چنین تأثیری را داشته است، زیرا که خیلی از رشته‌های هنری در مقاطعی از تاریخ بنا به ضرورت و مجموعه شرایط خاصی شکل گرفته و در مقطعی دیگر از بین رفته یا کاربرد لازم خود را از دست داده‌اند.

اما نقاشی دیواری را می‌توان اولین زایش راستین هنری انسان در سپیده دم تاریخ هنر دانست. بطوری که همچنان تا کنون تداوم و تأثیر خود را در بطن زندگی جوامع بشری حفظ کرده است. در تبیین دستاورد بزرگ انسان عصر سنگ که جهان را با تصویر مجسم می‌ساخت تا برآن تسلط یابد نباید از یاد ببریم که هنر وی، به معنی واقعی واژه، هنر بوده است. آنچه اهمیت دارد این نیست که او تصویر آفرینی می‌کرد بلکه این است که تصاویر مزبور را ماهرانه و زیبا می‌آفرید.

در این باره "هلن گاردنر"، محقق و تاریخ‌نویس معاصر چنین می‌گوید: "شکارگر هنرمند آن روزگار، غالباً از سطوح نامنظم و طبیعی دیوارهای غار، برجستگی‌ها، فرورفتگی‌ها، شکافها و لبه‌های تیز آنها برای ایجاد تصویر حضور واقعی شکل‌های خود در آنجا به طرز ماهرانه‌ای استفاده می‌کرده است. از برآمدگی دیوار می‌توانسته است در چارچوب خطوط کناری یک گاو وحشی مهاجم برای نشان دادن بزرگی بدن این جانور استفاده کند.

هنرمند غارنشین اولیه به کشف این حقیقت نائل آمد که آمیزه‌هایی از موادی چون تنه و شاخسارهای سوخته درختان، شیره گیاهان، چربی‌های حیوانی، خاک‌های رسی و آب می‌تواند رنگ‌هایی پدید آورد که تقریباً پایدار و بادوام باشد. آن هنرمندان اولیه با چنین ابزار و موادی در جهت برآوردن نیازهای معنوی خود این نقوش زیبای حیوانی و خوشحالت را به تصویر درآوردند.

امروزه نقاشی دیواری از نظر ایجاد تأثیرات قوی بصری و آفرینش زیبایی و هماهنگی فرم و ریتم، نقش ارزشمندی در آثار معماری و زیبا سازی شهری دارد. این رشته هنری اگر به درستی شناخته شود و به درستی به اجرا درآید، با توجه به فضاهای زیبا و با شکوهی که بوجود می‌آورد می‌تواند با هنر معماری تلفیق شود، همچنین این توان

و اهمیت را در خود دارد که با مایه های فرهنگ و هنر و قوم و ملتی درآمیخته و به آن ارزش و اعتبار والایی دهد. هزاران سال پیش، انسان نخستین، تصویر حیواناتی را که برای احتیاجات خود شکار می کرده و تصاویر آنها را بر دیواره محل سکونتشان، یعنی در انتهای صخره غار نقاشی می کردند. آنان با اجرای اعمالی چون مراسم حمله به آن تصاویر، انگیزه خود را جهت شکار فردایشان بالا می بردند.

نقاشی دیواری باید با محیط همخوانی داشته باشد

فرض کنید جایی از شهر روی یک دیوار خلا و کمبودی احساس می شود، ابتدا باید این دیوار از نظر جغرافیایی و مسائلی از قبیل مقدار باران ریزی بر روی دیوار نم و رطوبتی که امکان دارد به دیوار سرایت کند و گاهی این قبیل مسائل الزامی ایجاد می کنند که از نقاشی با متریا ل رنگ فاصله گرفته شود و با متریا ل دیگر مانند سیمان های رنگی، تکنیک موزاییک یا کاشی شکسته و یا دیگر تکنیک ها بکار گرفته شود. توجه به این مسائل از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد زیرا اگر اصول اولیه و زوایای مختلف کار در نظر گرفته نشود نقاشی دیواری اثر و جلوه خود را از دست خواهد داد.

تناسب متریا ل و تکنیک و هنر اجرایی در نقاشی دیواری یک قاعده اصلی است و در واقع فرمها و اثر یک هنرمند باید با محیط تناسب داشته باشد و همچنین سر و سامان دادن به محیط از مسائل مهم است بعنوان مثال اگر محیطی به قدر کافی شلوغ باشد، یک فضای خلوت با رنگ های خنثی می تواند به چهره آن منطقه نظم ببخشد.

مزایای نقاشی دیواری

از جمله برجسته ترین مزایای نقاشی دیواری شامل موارد ذیل می باشد:

- ارزش هنری بسیار بالای آن
- تنوع نامحدود طرح ها و رنگ ها
- زیبایی فضای شهری
- قابلیت اجرای طرح در هر وسعتی از دیوار، به این صورت که طراح قادر است سائز نقاشی را با محیط مطابقت دهد.

- جدید و متفاوت بودن این سبک در ایران
- قابلیت تطابق با هر سلیقه ای، اعم از سنتی و مدرن.
- دوام و طول عمر بالا

اهمیت دیوارنگاری در فضای شهری

دیوارنگاری به عنوان یکی از بسترهای هنر همگانی دارای پیشینه ای دیرینه است و جزو هنرهایی است که بیشترین تعامل را با عواملی همچون معماری، محیط و مخاطب دارد. یک اثر دیواری علاوه بر جنبه های زیبایی شناسانه و تزئینی در محیط میتواند قالب های بیانی و مفهومی متفاوتی برای مخاطب داشته باشد. تأثیرات زیباشناسانه این هنر بر جامعه و تنوع کاربرد آن در اجراهای گوناگون سبب شده تا هر روز بیش از گذشته به آن توجه شود. دیوارنگاری علاوه بر زیباسازی محیط، کارکرد تاریخی و اجتماعی و مذهبی را فراهم می‌سازد. چرا که آثار دیواری با توجه به ضرورت مطالعات میدانی، برای ایجاد ارتباط بیشتر با مخاطب، به مطالعات فرهنگی و سنتی و مذهبی نیازمند است. این هنر، بهترین راهکار زیباسازی محیط با حداکثر تعامل با مخاطب را داراست.

استفاده درست و به‌جا از هارمونی رنگ-ها در یک اثر دیواری بسیار مهم است. گاهی ترکیب رنگهای تند و زنده باعث آزار چشم بیننده می‌شود و به‌جای ایجاد فضایی آرام و زیبا، فضایی دل‌خراش و آزاردهنده ایجاد می‌کند. استفاده از هارمونی رنگ های آبی و فیروزه‌ای، نمودی آسمانی و ملکوتی دارد پس برای مساجد که تجلی روح ملکوتی است، مناسب و قابل اجراست.

از گذشته تا امروز تنوع بسیار زیادی در تکنیک های اجرایی دیوارنگاره ها بوده است. امروزه بیشترین نوع کاربردی آن که در معرض عموم است از جمله کاشی کاری، گچ بری، موزاییک و رنگ میباشد.

دیوارنگاری هنری است که در میان هنرهای معاصر در چند دهه اخیر با آن به‌صورت آکادمیک و جدی برخورد شده است. هم‌چنین با پا گرفتن مراکز زیباسازی شهرداری، تنوع ساختاری، تأثیرات زیباشناسانه این هنر بر جامعه و اهمیت و جایگاه آن در فضاهای شهری و معماری، توجه بیشتری به دیوارنگاری شده است.

نقاشی های شهری یا همان گرافیتی بخش جدای ناپذیر طراحی شهری و هویت محله ای به شمار می روند. اما کمی تفاوت بین گرافیتی (در دسته بندی های مختلف) و نقاشی شهری وجود دارد. ریشه گرافیتی با مضامین اعتراضی و تعاریف مفهومی در قالب هنر تعریف می شود. در صورتی که نقاشی های شهری (که در چند سال اخیر بسیار زیاد شده اند) یک اقدام فرهنگی با تم رمانتیک تری نسبت به هنر گرافیتی می باشند. همانطور که مهدی قدیانلو مشهورترین هنرمند خیابانی در ایران به شمار می رود، یک هنرمند فرانسوی چهره شهر خود را با تصاویر فانتزی و زیبا دستخوش تغییرات مثبتی کرده است. هنرمند و تصویرگر فرانسوی، پاتریک کومسی به سراسر کشور سفر کرده تا چهره شهرهای زشت و بی روح را جان بخشد. وی با استفاده از نمای ساختمان ها به عنوان بوم نقاشی، بخشی تاریخ، فرهنگ و هنر محلی را بر روی کالبد همان محل به رشته تصویر درآورده است. کومسی با استفاد از تکنیک فریب چشم (trompe-l'œil)، صحنه های واقع گرایانه را در پس خلق یک تصویر توهم نوری

به نمایش می‌گذارد. جالب اینجاست که بعضی از تصاویر دارای منابع و موردهای حقیقی هستند و برای عموم جالب توجه بوده‌اند. در ادامه به تماشای این هنر شهری زیبا می‌نشینیم

انواع سبک‌ها و روش‌های طراحی و اجرای نقاشی دیواری

تکنیک‌های رایج در نقاشی دیواری به دو بخش تقسیم می‌شود: نقاشی فرسک و نقاشی خشک. در تکنیک فرسک رنگ روی لایه تازه و خیس بکار می‌رود. کلیه روش‌های دیگر نقاشی دیواری که دارای چنین حالتی نباشند، تحت عنوان نقاشی خشک قرار می‌گیرند. تکنیک‌های خشک برای فضاهای داخلی به کار می‌روند. چون مقاومت کافی در مقابل تغییرات جوی ندارند. در فرسک مدت زمانی که نقاش می‌تواند روی یک کار صرف کند محدود است. یکی از دلایلی که باعث شده فرسک کاربرد وسیعی نداشته باشد همین مانع است. ایتالیا بهترین و باارزش‌ترین فرسک‌ها را در خود جای داده است. امروزه در ایتالیا تنها نقاشان متعلق به نسل گذشته با این شکل از هنر آشنا هستند. در فرسک مواد رنگ با آب به صورت خمیر در می‌آید، سپس رقیق می‌شود تا آماده استفاده شود. لایه بیرونی که در واقع سطح کار است، ذرات رنگی را به هم می‌چسباند و آهک آن را در خود حل می‌کند و آنقدر سخت می‌شود که بدون ویران ساختن سطح نگاهدارنده نمی‌توان آن را از بین برد. سطح از لایه آهکی تشکیل شده است. تمام آهک‌ها مناسب برای نقاشی دیواری نیستند. تنها آهک سفید است که همه خواص لازم را برای این کار دارد. البته آهک‌های دولومی تیک و کلوخ آهک آبی بد نیستند. کیفیت اندود فرسک در مرحله اول به نوع مواد و انتخاب آنها و در مرحله بعد به آهک و ماسه و نسبت این دو بستگی دارد. نقاشی فرسک به مقدار رنگ کمی نیاز دارد و باید رنگ‌هایی را بکار برد که بالاترین قابلیت، ثبات نور و رنگ را داشته باشند. و این رنگ‌ها باید فاقد سنگ گچ و نمک محلول باشند. در مرحله انتقال طرح به روی دیوار دو روش وجود دارد. در روش اول طرح روی مقوای کارتن منتقل شود و بعد در روی تمام خطوط طرح با وسیله‌ای نوک‌تیز سوراخ‌های ریزی ایجاد شود. سپس کارتن با استفاده از تخته‌های باریک به دیوار نصب شود. کیسه‌ای حاوی دوده تهیه و با مالیدن یا زدن این کیسه روی سوراخ‌ها اثر روی دیوار منتقل می‌گردد. در روش دیگر کارتن را روی ملاط تازه نصب می‌کنند و تمام خطوط طرح توسط انتهای دسته گرد قلم‌مو با فشار از روی کارتن مشخص می‌شود. نقاشی فرسک قابلیت‌های تکنیکی وسیعی دارد.

تکنیک‌های نقاشی دیواری

روش‌های خشک

تکنیک‌های نقاشی با رنگ‌های چسب کازئین

چسب کازئین یا ماده پنیر از مواد تشکیل دهنده این تکنیک است که به خوبی با آهک ترکیب می شود. آهک از جمله مواردی است که کاربرد در نقاشی دیواری فرسک دارد. این نوع رنگ ها در برابر رطوبت تا حدی مقاومت دارند و در مقابل برگشت پذیری مقاومت می کنند. این نوع رنگ ها انعطاف لازم را ندارند و برای سطوح انعطاف پذیر مانند کاغذ و پارچه مناسب نیست که دلیل آن تردی ماده پنیر است. احتمال پوسته شدن رنگ ها با استفاده از ماده پنیر وجود دارد. مناسب ترین ماده برای ترکیب با ماده پنیر، آهک است. مثلا ترکیب ماست با آهک، ترکیب پودر ماده پنیر با آب و آهک کشته، ترکیب ماده پنیر و کربنات آمونیوم و آب. معمولا در این روش روی دیوار مرطوب یک لایه آب آهک مالیده می شود و سپس رنگ گذاری می شود. دیوار مرطوب رنگ را جذب می کند.

روش تمپرا

روشی است که قدمت تاریخی دارد و در ابتدا روی سطوح چوبی انجام میشد. نکته ای که در این تکنیک وجود دارد استفاده از زرده تخم مرغ به عنوان بست رنگ است. اگر دیوار گچی باشد بهتر است با ماده و مصالح چسبی زیر سازی شود، که در بسیاری از موارد از سفیده ی تخم مرغ رقیق شده با آب می توان استفاده کرد.

انکاستیک

واژه ی انکاستیک از کلمه یونانی “enkaustikos” به معنی حرارت دادن گرفته شده است. تعداد زیادی از این نوع نقاشی در منطقه فیوم واقع در مصر، مربوط به قرن سوم پس از میلاد دیده شده است. این نقاشی ها با تکنیک موم داغ بر روی تخته یا بوم کشیده می شوند و بر روی مومیایی ها گذاشته می شوند. این تکنیک را هنر انکاستیک یا نقاشی موم مذاب نیز می نامند. نکته جالب این نقاشی ها این است که تصویر نقاشی شده با سن و جنسیت مومیایی ها مطابقت دارد. این نقاشی ها زیباترین آثار دوران باستان اند.

نمونه نقاشی انکاسیت مربوط به مصر باستان

روش سیلیکات

این روش بسیار پایدار است و شبیه فرسک است. پیشینه آن به قرن پانزدهم بر میگردد. اما در قرن نوزدهم یک هنرمند آلمانی ادولف ویلهلم کایم توانست از ماده اولیه سیلیکات، رنگ های بادوام فوق العاده بسازد. ترکیب اصلی این ماده سیلیکات سدیم است که به شیشه ی آبی نیز شناخته شده.

در این روش زیرسازی بسیار مهم است چون در غیر اینصورت ویژگی های این تکنیک از بین خواهند رفت. علاوه بر این ماده ی تشکیل دهنده این رنگ برای استفاده های صنعتی و چسبنده و محافظ برای چوب و سنگ و سیمان به کار میرود و بیشتر حالت چسبندگی آن مورد نظر است.

اسکالیولا (Scagliola)

در این تکنیک هنرمند نوعی شبیه سازی سنگ مرمر طبیعی را انجام می دهد. در دوران باستان روم و یونان، سنگ مرمر از مصالح اصلی و اساسی بود که در تزئینات معماری مورد استفاده قرار میگرفت. بازسازی سنگ مرمر به دو دلیل متداول شد.

الف- امکان اجاری تزئینات سنگ مرمر در بعضی از فضاها و عناصر خاص معماری مانند ستون، زیرقوس ها، پیشخوان ها و غیره.

ستون های تزیین شده با روش اسکالیولا

ب- در مقایسه با تراشیدن و کندن سنگ مرمر برای تهیه قطعات تزئینات، این روش ساده تر است.

رنگ روغن

این تکنیک به صورت مستقیم روی لایه آستر دیوار انجام می شود و یا بر روی تکیه گاه های کرباسی یا چوبی اجرا شده و به دیوار الحاق می شود.

برای دیوارهایی که از جنس آجر و سنگ هستند و ملات روی آن ها اجرا شده، در ابتدا باید حالت قلیایی را از بین برد و بدین منظور از محلول سولفات روی استفاده می شود. و یا می توان از خمیرهای آستری پلیمری آکرلیک یا رنگ آلکیدی استفاده می شود.

تکنیک های تر

فرسک

فرسک در واقع یک نوع روش از انواع روش های نقاشی های دیواری است، و معنی لغوی آن به نقاشی روی آهک تازه دلالت دارد. این روش دارای پیشینه تاریخی است. قدیمی ترین آثار به دست آمده از این روش در جزیره کرت بدست آمده که به آنها فرسک یونانی می گویند و دارای قدمت سه هزار ساله هستند. این نوع نقاشی ها مقاومت کافی در برابر عوامل جوی داشتند.

سکو

نوعی نقاشی که بر روی اندود خشک، صورت می گیرد در این تکنیک بر روی اندود آهکی مانند آهک کشته استفاده می شود. گاهی اوقات از بست های آلی مانند کازنین یا تخم مرغ یا سریشم حیوانی که به رنگ ها اضافه می شود، استفاده می کنند.

مبنای نام گذاری و منشاء تقسیمات انواع تکنیکهای نقاشی دکوراتیو - پتینه

بی آنکه مبنای نام گذاری مشخص شود. تکنیکهای نقاشی دکوراتیو؛ همچون فرزندان بی سرپرست و بی سامانند و معلوم نیست عضو چه خانواده ای هستند و تابع چه بایدها و نبایدهایی می باشند. این نابسامانی متاسفانه در منابع خارجی بسیار به چشم میخورد و افراد ناآشنا از این حوزه نیز دچار سوء تفاهم های بسیار گشته اند. در این منابع گاهی یک تکنیک به نام ابزاری معرفی میشود که هدف از این نام گذاری تنها تجاری بوده و معرفی آن ابزار برای فروش آن مقصود است! مثلا در منبعی (اعم از مکتوب یا غیرمکتوب) تکنیکی را با اسفنج انجام میدهند و به نام "Spaongging" معرفی میکنند و در منبعی دیگر همین تکنیک را "Spong on" یا "Spong Off" می نامند و در جایی دیگر این تکنیک را با ابزار دکوراتیوی ساخته شده از پشم گوسفند، انجام میدهند و به عنوان "Wooli" (پشم گوسفند) می شناسانند و منبعی دیگر این تکنیک را به لحاظ اینکه برای اجراء نیاز به ضربه زدن دارد "Dabbing" (به معنای ضربه زدن) معرفی میکند! بی آنکه توضیحی داده شود که این همه یک تکنیک است! و Spaong نام یک ابزار در نقاشی دکوراتیو است و از آنجا که در نقش آفرینی این تکنیک از این ابزار استفاده میشود به این نام Spaongging خوانده شده است و مادام که آغشته به رنگ باشد Spng On مینامیم و زمانی که خشک و عاری از رنگ باشد Spon Off نام می نهیم و نظر به اینکه در تکنیک Spaongging از ضربه زدن برای نقش آفرینی یا نقش برداری بهره میجویم به آن Dabbing (ضربه زدن) اطلاق میکنیم. پس میتوان گفت که تکنیکهای ضربه ای یک خانواده هستند و اسنفجینگ عضوی از این خانواده است و به این ترتیب یک فرزند بی سرپرست به آغوش خانواده اصلی خود بر میگردد و همه تکلیفشان را با این تکنیک میدانند که باید هنگام استفاده از آن ضربه بزنند؛ چه اینکه عضو خانواده ضربه ای هاست!

انواع منشاء تقسیم بندی تکنیکها در نقاشی دکوراتیو

در تقسیم بندی تکنیکهای نقاشی دکوراتیو یا (پتینه) ، چند مبنای میتواند منشاء تقسیم باشد :

۱ - تقسیم بر مبنای نوع ابزار مورد استفاده در خلق یک تکنیک ؛

این تقسیم در مقابل این سوال مطرح میشود که بپرسیم؛ برای اجراء این تکنیک از چه ابزاری استفاده میشود. نام گذاری تکنیکهایی از قبیل: Spaongging در نقاشی دکوراتیو شاهد مثال این نوع از تقسیم بندی است. در تصویر زیر نمونه ای از این تکنیک را ملاحظه میکنید.

۲ - تقسیم بر مبنای نوع مواد مورد استفاده در خلق یک اثر ؛

این تقسیم در مقابل این سوال مطرح میشود که بپرسیم ؛ برای اجراء این تکنیک از چه موادی استفاده میشود . نام گذاری تکنیکهایی از قبیل : Glazing در نقاشی دکوراتیو شاهد مثال این نوع از تقسیم بندی است . در تصویر زیر نمونه ای از این تکنیک را ملاحظه میکنید .

۳ - تقسیم بر مبنای نوع پایه کاری که تکنیک بر روی آن اجراء میشود ؛

این تقسیم در مقابل این سوال که ؛ تکنیک مورد بحث بر روی چه پایه کاری (سطوح ، احجام ، اکسسوریها) قابل اجراء است ؛ مطرح میشود . نام گذاری Mural برای تکنیک نقاشیهای دیواری در نقاشی دکوراتیو شاهد مثال این نوع از تقسیم بندی است . در تصاویر زیر نمونه ای از اجراء این تکنیک را ملاحظه میکنید .

۴ - تقسیم بر مبنای سبک تکنیکها ؛

این تقسیم در مقابل این سوال مطرح میشود که ؛ سبک و استایل این تکنیک متناسب با چه سبک هنری است ؛ آیا مدرن ، کلاسیک یا پست مدرن است در تصویر زیر نمونه ای از این تکنیک را ملاحظه میکنید .

۵ - تقسیم بر مبنای نوع المان یا نمادی از یک منطقه جغرافیایی ؛

این تقسیم در مقابل این سوال مطرح میشود که ؛ این تکنیک معرف چه منطقه جغرافیایی است یا معرف دکوراسیون غالب چه منطقه جغرافیایی است .

۶ - تقسیم بر مبنای نام حقیقی یا استعاری اثر نقاشی شده ؛

این تقسیم در مقابل این سوال مطرح میشود که نام استعاری یا شبیه سازی شده اثری که نقاشی شده است چیست . نام گذاری Marbling (اجرای طرح سنگ) در نقاشی دکوراتیو و اغلب تکنیکهای زیر مجموعه تکنیکهای Faux Finishing شاهد مثال این نوع از تقسیم بندیهاست . در تصویر زیر نمونه ای از این تکنیک را ملاحظه میکنید .

۷ - تقسیم بر مبنای صفت شیئی نقاشی (پتینه) شده؛

این تقسیم در مقابل این سوال مطرح میشود که شیئی نقاشی شده دارای چه صفتی است . آیا کهنه و قدیمی است ؛ مطلا و طلا کاری شده است و یا موارد دیگر ؛ تکنیکهای مربوط به کهنه کاری و ورق طلا و نقره از این موارد است . در تصویر زیر نمونه ای از این تکنیک را ملاحظه میکنید .

۸ - تقسیم بر مبنای نوع عملی که برای خلق یک اثر دکوراتیو انجام میشود؛

این تقسیم در مقابل این سوال مطرح میشود که برای اجراء این تکنیک چه عملیاتی انجام میشود و جنس کاری که انجام میدهم چیست . Dabbing (ضربه زدن) Colour Washin (شستشوی رنگ) بر این مبنا نام گذاری شده است . در تصویر زیر نمونه ای از این تکنیک را ملاحظه میکنید .

۹ - تقسیم بر مبنای نوع افکت نقاشی شده ؛

این تقسیم در مقابل این سوال مطرح میشود که با نقاشی دکوراتیو و توسط تکنیکهای این هنر چه افکتی ایجاد شده است . واژه stripe به معنای راه راه کردن از این قبیل است . ذکر این نکته ضروری است که در با این مبنای نام گذاری اثر حاصل از نقاشی دکوراتیو معرفی میشود و نام گذاری تکنیکی با این عنوان محل تامل است . در تصویر زیر نمونه از این افکت را ملاحظه کنید .

نقاشی و تزئینات سقف در هنر نقاشی دکوراتیو

نقاشی دکوراتیو و پتینه کاری چیست :

آدمی با رنگ زندگی کرده است و مفهوم آن برای او آنقدر بدیهی و واضح است که هرگز در جستجوی تعریف آن نبوده است ! همه ما از تاثیرات رنگها در نمایش زیباییها و شگفتیهای هستی با خبریم . همچنانکه نمیتوانیم کارکرد رنگ در درمان امراض و بیماریها و نیز احیانا تشدید دردها و اختلالات جسمی را از نظر دور بداریم ؛ از کاربرد رنگ در روانشناسی و تاثیر فراوان آن در تعادل روحی و خلق و خوی آدمی نمیتوانیم غافل شویم . برای ما ملموس و مجرب است که معماری داخلی و دکوراسیون محیط ما جز با بهره گیری از هارمونی و کنتراست رنگها جلوه ای نخواهد داشت . و نقش رنگ در زندگی شهری ، کسب و کار ، تجارت و تبلیغات و نیز حتی صنعت ؛ غیر قابل انکار است .

بسیاری از مردم تصورات محدودی در زمینه نقاشی منزل یا محیط کار خود دارند و برای راحتی کار ؛ غالباً از رنگهای روشن که ریسک کمتری دارد استفاده میکنند ، غافل از اینکه یک محیط می تواند تنها با لایه های ساده ای از یک رنگ مناسب کاملاً تغییر چهره بدهد ؛ رنگی که متناسب با کارکرد آن محیط ، وسایل ، اکسسوریها و حتی استفاده کنندگان آنجا باشد .

توصیه ما این است که همزمان با انتخاب وسایل محیط زندگی یا محل کار خود ؛ به رنگ مطلوب و مورد علاقه و متناسب با روحیات و شخصیت خود بپردازید .

ما تضمین میکنیم که با انتخاب نقاشی دکوراتیو (که امروزه همگام با رشد علوم و فنون و تکنولوژی در جایگاه متفاوتی از قبل ایستاده است) ذوق زده و سرمست شوید !

نقاشی دکوراتیو که به اشتباه مترادف " پتینه کاری " استفاده میشود ؛ به معنای انتخاب رنگهای متنوع و متناسب با روحیات و کارکرد محیط و وسایل و لوازم یک فضا است که با تکنیکهای حرفه اجراء و پیاده سازی میشود و موجب حیات فرمها و قالبهای بی جان در معماری داخلی است .

پتینه و پتینه کاری :

پتینه که (در زبان انگلیسی Patina اطلاق شده است) به زنگار (رسوب سبز رنگ یا قهوه ای که سمی بوده و در اثر مرور زمان بر روی ساخته های مسی یا مفرغی ایجاد میشود) ؛ اطلاق شده است .

پتینه کاری به معنای " کهنه کاری " سطوح و اشیاء و احجام است که به منظور آنتیک (قدیمی ، عتیقه ، با ارزش) نشان دادن موضوعات پتینه شده به کار میرود و تنها آن بخش از تکنیکهای نقاشی دکوراتیو را شامل می شود که در آن کهنه کاری صورت گیرد .

پتینه کاری به هنرمند و دکوراتور اجازه میدهد که اشیاء و محیط را به طرز کلاسیک دیزاین و طراحی نموده حال و هوای فضا را قدیمی و کهنه نشان دهد .

مواد در نقاشی دکوراتیو :

یک هنرمند نقاش دکوراتیو برای انجام نقاشی بر روی سطوح و اشیاء و احجام با تنوع بسیار بالایی از رنگها ؛ خمیرها ، حلالها و بعضا متریالهای دکوراتیو مواجه است و روزانه تعداد زیادی نام و برند به لیست انتخاب او اضافه میشود . برای یک هنرمند نقاش دکوراتیو تفاوتی نمی کند از چه جنس رنگی اعم از روغنی یا آکرولیک استفاده کند لیکن قطعا او به جدیدترین یافته ها و دست آوردهای روز در ارایه مواد دکوراتیو آگاهی کامل خواهد داشت و بدیهی است که نوع مواد و مرغوبیت و کیفیت آنها رابطه مستقیمی با قیمت خواهد داشت و بعضا جلوه کار را نیز تحت تاثیر قرار خواهد داد .

مواد حرفه ای و دارای کیفیت بالا برای نقاش دکوراتیو هم سخت در دسترس قرار میگیرد و هم قدری گران است و نیز بسیار متنوع ؛ و برای هنرمند بسیار مطلوب است که کارفرما در این زمینه با او همفکری داشته باشد و صد البته انتخاب نهایی با مشتری است .

آموزش نقاشی دیواری با رنگ اکریلیک

رنگ های اکریلیک به دلیل این که به سرعت خشک می شوند، بهترین گزینه برای نقاشی های دیواری به شمار می آیند. در مورد این نقاشی های دیواری نیز به مانند رنگ های روغنی، اقدامات آماده سازی بسیار حائز اهمیت است و اگر اقدامات اولیه لازم را انجام ندهید ممکن است مجبور باشید کل کار را دوباره از اول انجام دهید.

دیوارهای نوساز و گچ کاری شده را بگذارید کاملاً خشک شوند. معمولاً خشک شدن دیوارها در یک خانه نوساز ۶ ماه طول می کشد. سپس روی پوشش گچی را با چسب یا خمیر کاغذ دیواری بپوشانید. پوشش دیوارهای قدیمی را باید جدا کرد و فقط پوشش گچی آن باقی بماند. حتماً لایه‌های روغنی را از روی دیوار بردارید، زیرا اکریلیک به خوبی به آنها نمی چسبد. در صورتی که روکش‌های دیوار، محلول در آب (غیر روغنی) هستند و برای رنگ اکریلیک مشکلی به وجود نمی آورند، به جای این کار دیوار را سمباده بکشید. دیوار نباید نمدار یا شکننده باشد. مشکل نم دیوار را باید در ساخت برطرف کرد اما در مورد دیوارهای شکننده، باید از پوشش DIY استفاده کرد. پس از آماده‌سازی دیوار، آن را باید با ماده زیرسازی پوشاند. “جسوی اکریلیک” (بتونه‌ای مخصوص اکریلیک) بسیار مات است، به سرعت خشک می شود و سطحی یکدست و مناسب را برای نقاشی فراهم می کند.

در داخل ساختمان بهتر است برای دیوارهای داخلی از نقاشی های دیواری استفاده کنید زیرا دیوارهای داخلی نسبت به دیوارهای خارج ساختمان گرم تر و خشک تر باقی می ماند. آماده سازی نقاشی های دیوارهای خارج ساختمان نیازمند دقت و توجه بیشتری است. هر گونه شوره زنی را باید اصلاح کرد، زیرا این شوره ها در نهایت به لایه اکریلیک نفوذ می کند.

مطالعات فنی نقاشی دیواری

نقاشی های دیواری قدمت بیشتری به سایر نقاشیها با بستر های متفاوت مانند کرباس و چوب و کاغذ و اشیای تزئینی دیگر دارد. هنر نقاشی دیواری در طول تاریخ و با پیشرفت خلاقیت‌های هنری انسان، نه تنها به لحاظ فرم و مفهوم تکامل یافت، بلکه از نقطه نظر مواد و مصالح و شیوه های اجرا نیز دستخوش تغییر و تحولات گوناگون گردید. بسیاری از این شیوه ها مقاومت کمی را در برابر عوامل فرساینده محیطی از خود نشان داده اند. این ضعف موجب گردید که این آثار در طول زمان، تخریب و از میان رفته باشند.

نقاشی دیواری یکی از متداولترین تزئینات معماری است که در گذشته مهم ترین رسانه برای مفاهیم مذهبی و فرهنگی و اجتماعی و سیاسی بوده است و هم اکنون نیز از جهت انتقال سریع مفاهیم به مخاطب و به ثمر رسیدن پیام نقاشی ابزار رسانه ای موثری است. هر چند که با پیدایش نقاشی های روی بوم از توجه و اهمیت آن نسبت به گذشته کاسته شده است.

به طور یقین نقاشی دیواری یکی از مفهومی ترین تزئینات معماری است که هم از جنبه زیبایی شناسی و هم محتوایی می تواند به عنوان یکی از قدرتمندترین تزئینات بنا طرح و اجرا شود. نقاشی های دیواری دارای تکنیک های مختلفی هستند که مواد و مصالح آن و تکنیک رنگ گذاری با شرایط آب و هوای منطقه ای و مصالح بومی و کاربرد نقاشی سنخیت دارند. آشنایی با این تکنیک ها از گذشته تا حال در ارائه روش های نوین نقاشی دیواری و ضرورت بقا این تزئینات در معماری لازم و ضروری است.

تعریف فنی نقاشی دیواری

نقاشی را از نقطه نظر فنی می توان به صورت یک اثر هنری چند لایه تعریف کرد که در آن هر لایه وظیفه خاص خود را دارد. این لایه ها عبارتند از :

لایه تکیه گاه

درونی ترین لایه ای که نقاشی بر روی آن اجرا می شود را لایه تکیه گاه می نامند و آن، سطح هر جسم جامدی می تواند باشد. در طی دوران های تاریخی مختلف مواد گوناگونی بعنوان تکیه گاه در نقاشی مورد استفاده قرار گرفته اند که از آن جمله سنگ، سفال، گچ، آهک، و غیره را می توان نام برد.

هر لایه ای که بر آن نقاشی کشیده می شود بعنوان تکیه گاه نقاشی محسوب می شود. اما از آنجا که مواد تشکیل دهنده دیوارها متفاوت می باشند، در زمان اجرای نقاشی عکس العمل های متفاوتی را نسبت به رنگ پذیری از خود نشان می دهند. بنابراین شیوه های آماده سازی تکیه گاه های دیواری بسته به مواد تشکیل دهنده آنها متفاوت خواهد بود.

لایه بستر یا تدارکاتی

با توجه به ویژگی های فیزیکی و شیمیایی بسیاری از سطوح، از جمله قابلیت لازم برای پذیرش رنگ، ضروری است قبل از اجرای نقاشی این سطوح آماده سازی گردند. هدف از آماده سازی رسیدن به سطحی صاف، با ضریب جذب قابل قبول است. در بسیاری از موارد این شرایط به وسیله کشیده شدن یک لایه آستر بر سطح دیوار بدست می آید.

لایه رنگ یا نقاشی

لایه رنگ در واقع لایه ای است که به نقاشی اطلاق می گردد. لایه رنگ در تکنیک های مختلف نقاشی، مختلف بوده و عموماً از تنوع بسیار زیادی برخوردار است. رنگ گذاری در نقاشی زمانی آغاز می گردد که بستر یا لایه تدارکاتی تکمیل شده باشد.

لایه رنگ عموماً از دو جزء ماده رنگی و ماده بست تشکیل می گردد که در آن ماده بست برای تثبیت رنگدانه ها و تشکیل فیلم رنگ بکار می رود.

لایه محافظ یا ورنی

عموما نقاشان پس از اتمام کار نقاشی، نقاشی خود را با یک لایه محافظ پوشش می دهند. این لایه، لایه ورنی خوانده می شود. ورنی اضافه بر محافظت لایه رنگ، موجب جلوه بیشتر رنگ ها و عمق بخشیدن به آن ها خواهد شد. بنابراین خاصیت اصلی ورنی شامل موارد زیر است:

محافظت از لایه رنگ

بازتاب و انعکاس رنگ های روی تابلو

کیفیت و ویژگی نقاشی دیواری

یک اثر نقاشی دیواری، دارای ویژگی ها و کیفیاتی است که آن را با نقاشی سه پایه و یا نقاشی های قابل حمل متفاوت می کند. می توان این ویژگی ها را به موارد زیر تقسیم بندی کرد:

مکان یا بنا بخشی از هویت نقاشی است و نقاشی دیواری هویت مستقلی ندارد. مثلا نقاشی دیواری اجرا شده در یک کلیسا با نقاشی اجرا شده در یک کاخ یا خانه ی اشرافی دارای هویت متفاوتی خواهد بود. کاربری مکان به لحاظ ساختاری و بنایی متفاوت است.

فضا و محیط نقاشی و شرایط آن از عوامل تعیین کننده ی نوع اثر است و این عوامل می تواند مربوط به شرایط طبیعی محیط اطراف باشد. مانند: نور، رطوبت، دما.

یا مربوط به طراحی و معماری داخلی و بیرونی فضای نقاشی باشد. مثلا اجرای نقاشی زیر قوس ها، گند یا جرزها و کنج های دیوار دارای کادریهای متفاوت خواهد بود. خصوصیات اجزای فیزیکی بناها اعم از دیوارها، ستون ها، پنجره ها و درها در شکل گیری دیوار نگارها و نقاشی های دیواری عامل اساسی است.

ویژگی خود دیوار و زیرساخت که شامل جنس مصالح و مواد مصرفی می شود، در نوع تکنیک مورد استفاده نقاشی دیواری تعیین کننده است. این ویژگی ها در مبحث فنی و مشخصات لایه های نقاشی دیواری بررسی می شود.

نقاش در اجرای نقاشی دیواری باید دارای مهارتی باشد که بتواند سفارش های متفاوت و سلیقه های متنوع را برآورده سازد. به علاوه آگاهی ها و توانایی های نقاش دیواری بطور خاص، وی را از یک نقاش سه پایه ای متفاوت می سازد.

بررسی میدانی نقاشی دیواری

پیش تر از این گفته شد که نقاشی دیواری دارای هویت مستقل نیست و وابستگی آن بنا به شرایط و ویژگی هایی را برای این آثار تعیین می کند.

ارتباط با محیط و معماری شامل موارد زیر است:

جهات جغرافیایی

نورسایه

خط افق

شرایط محیطی

تکنیک اثر

کاربرد نقاشی و فضای معماری

این دسته از خصوصیات هستند که این ارتباط و ویژگی خاص نقاشی دیواری با معماری را آشکار میسازد و در اجرای یک اثر دیواری توجه به این خصوصیات نتیجه بهتر و دقیق تری حاصل خواهد شد.

ارتباط نقاشی دیواری با مخاطب به موارد زیر دسته بندی می شود:

خصوصیات فردی مخاطب ، جنسیتی، فرهنگی و روحی

وضعیت مخاطب در حالت نشسته، سواره یا پیاده و ارتباط او با بینش نقاشی متفاوت خواهد بود.

ورود و خروج مخاطب و زوایای دید، میدان رویت، میدان خوانش که در نقاشی های روایتی محسوس است، از ویژگی هایی تعیین کننده ای است که مربوط به مخاطب نقاشی دیواری است.

وضعیت اجتماعی مخاطب: جایگاه اجتماعی

جایگاه فرهنگی و جایگاه سیاسی

نقاشی دیواری و تکنیکهای فرسک مواد لازم برای نقاشی سیلیکات یافتن یک روش نقاشی دیواری که هیچگونه نقطه ضعفی نداشته باشد بسیار غریب به نظر می رسد. این موضوع در مورد نقاشی با تکنیک بی نظیر «سیلیکات» نیز صدق می کند. بسیار ضروری است که کار در این روش روی سطوح هموار و جاذب انجام گیرد. ترکهایی که بر اثر جمع شدن سطح بوجود می آیند، همچنین سوراخهای پر شده، به وضوح بعد از اتمام کار در این تکنیک مشاهده می گردند. مسئله مهم این است که نباید روی سطوحی که قبلا با آب آهک یا محلولهای رنگی یا رنگ روغن نقاشی شده اند کار کرد. در واقع هیچ ماده حلالی نمیتواند آنطور که باید و شاید رنگ روغن را از روی سطح بردارد، تا آنکه رنگ «سیلیکات» بتواند بخوبی جذب زمینه گردد. براساس تجربیاتی که مولف در این زمینه داشته می توان ابزار کرد که : آب آهک و یا رنگهای محلول را میتوان با برسهای سیمی-آنچنانکه دانه های شن لایه بتوانند،

ماده سیلیکات را بطور همیشگی درون خود حفظ و نگهداری کنند- برداشت. استفاده از مواد مناسب کمکی تولید کنندگان رنگهای «سیلیکات» مواد مناسب کمکی را برای استفاده در شرایط حاد پیشنهاد می‌کنند. بعنوان مثال ماده «فیکس کروس» ساخت «لوهورالدورک» و ماده «دوموسیلین» ساخت «سیلین فارب ورک» برای جلوگیری از تکه تکه شدن لایه رنگ و یا کار روی سطوح ناهموار و یا لایه‌های تعمیری عرضه شده اند. هنگامی که برای یافتن دلایل نقاط ضعف جستجو می‌شود باید تمامی عوامل را بطور یکسان مورد توجه قرارداد، این مسئله شامل روش‌های کاری- مورد اجرا برای ترکیب موادرنگی و حلال-زمینه کار و وسایل دیگر نیز می‌شود. مسئله دیگری که در انتها باید به آن اشاره کرد، انواع صمغ ترکیبی انتشاری است که فضاهای کار را امتداد می‌بخشد و امکانات عملی مناسبی را برای اجرا ایجاد می‌کند. در ضمن گفته میشود این ماده بعنوان یک تثبیت کننده نیز عمل می‌کند. اسگرافیتوی خشک (توضیح: «اسگرافیتو» نوعی تزئین روی ظروف سفالین و غیره است که در اثر خراشیدن سطح ظرف، و رنگ کردن آن ایجاد می‌شود، مثل بعضی ظروف مربوط به قرن ۱۷ که در شهر بولونا ساخته می‌شد. در ابتدای بحث نقاشی دیواری باید روی این نکته تاکید کرد که این روش شکل دیگری از تکنیک «اسگرافیتو» سنتی معمول است. به هر حال از آنجایی که این روش قادر بود اثرات قابل توجه و جذابی را بوجود آورد «اسگرافیتوی» خشک، بتدریج یک روش مورد پسند و مقبولی گشت. تا زمانی که یک کار با ایمان و اعتقاد هنری صحبت می‌کند و تا وقتی که یک هنرمند موارد مورد مصرفش را درست و صحیح بکار می‌برد، هر روشی- هر چند هر غیرطبیعی و عجیب- می‌تواند مناسب باشد و برای اجرا تجویز گردد. خراشیدن یک لایه خشک، البته خارج از این بحث می‌باشد، اما در هر حال اینکار به آسانی روی یک لایه نازک و یا تا حدی کلفت لایه آب آهک انجام پذیر است. تکنیکهای فرسک نه تنها اشخاص غیروارد و عامی، حتی مورخین نیز تمایل دارند که تمام نقاشیهای دیواری را تکنیکهای فرسک بنامند متأسفانه این تصور غلط بسیار معمول است. بطور قطع باید گفت این تکنیک تنها به مورد خاص محدود می‌شود. یعنی آنهایی که بر روی آهک خیس و تازه بکار می‌روند. ایتالیاییها تکنیکهای فرسک را «دی پن گه ره آفرسکو» می‌نامند که معنای آن نقاشی روی آهک تازه» است. بدین ترتیب این شیوه نقاشی نه روی آهک خشک شده بلکه روی آهک تازه عمل آورده شده انجام می‌پذیرد. بدین ترتیب مقدار زمانی که نقاشی میتواند روی یک کار صرف کند محدود میشود. یکی از موانعی که باعث شده تکنیکهای فرسک کاربرد وسیع و گسترده ای را از دست بدهد همین امر است. بعلاوه تصمیم در مورد تزئینات دیوارهای داخلی و خارجی ساختمانها بسیار دیر گرفته می‌شود. یعنی زمانی که دیوارها پوشانده شده و برای فرسک بسیار خشک می‌باشند. از طرف دیگر مهندسين معمار در مورد دوباره ملاط زدن دیوار بسیار اکره دارند و این دلیل خوبی است برای عدم ارتباط لازم بین نقاشی دیواری و ساختمان. مواد و روشهای تکنیکهای فرسک از نقطه نظر تکنیکی، نقاشی، به معنای مخلوطی نمودن ذرات ریز رنگ و چسباندن آنها به یک سطح بعنوان تکیه گاه می‌باشد. این موضوع بطور مشروح در ابتدای بحث توضیح داده شده است. در تمام سیستمهای نقاشی رنگ با مواد واسطه ای مختلف مخلوط گشته و در روی سطح بکار می‌رود. اما فرسک از این موضوع مستثنی است. در این جا مواد رنگ با آب بصورت خمیر در

آمده سپس رقیق میگردند تا برای استفاده بر روی سطح لایه بکار روند. این لایه که همان سطح کار است ذرات رنگی را بهم می‌چسباند و طی عمل کربوناسیون آهک آن را در خود حل می‌کند و آنچنان سخت می‌گردد که بدون ویران ساختن سطح نگهدارنده نمی‌تون آن را از بین برد.

نقاشی های دیواری

با معرفی نقاشی دیواری مناسب دکوراسیون خنثی شروع می‌کنیم! منظورمان دکوراسیون محبوب این روزهاست! نقاشی های دیواری با رنگ های گرم به خصوص پاییزی مانند: زرد، نارنجی و قرمز بسیار حال و هوای این دکوراسیون ها را گرم و صمیمی می‌کند. پس اگر تصمیم دارید روی دیوارتان نقاشی کنید، رنگ های بالا را در نظر بگیرید.

نقاشی های دیواری پر جنب و جوش

نقاشی های دیواری مانند ریزش برگ درختان، پرواز پرندگان یا رهایی قاصدک ها را حتما دیده اید. این نقاشی ها برای قسمت هایی از خانه یا دیوار که می‌خواهید بیش تر مورد توجه قرار بگیرد، مناسب است. به عنوان مثال؛ مسیر دیداری ایجاد شده از پرواز پرندگان، مخاطب را به یک تابلو یا اکسسوری خاص می‌رساند.

ترکیب نقاشی های دیواری با اکسسوری ها

اهمیت جزئیات را جدی بگیرید! قبل از شروع نقاشی نگاهی اجمالی به دیوارتان و اکسسوری مرتبط با آن مانند آینه، ساعت یا قاب های عکس بیاندازید. علاوه بر اکسسوری ها نگاهی به فرورفتگی ها و برجستگی های روی دیوارها یا لبه های اتصال با سقف و کف نیز بیاندازید. نقاشی دیواریتان را روی لبه های دیوار تشدید کنید یا رنگ های گرم تری استفاده کنید. می‌توانید نقاشی دیواری را به نحوی دور اکسسوری ها ببرید اما زیاد شلوغش نکنید!

نقاشی های دیواری به سبک روستیک

در بسیاری از موارد نقاشی های دیواری فاقد شکل خاص هستند. شیوه های آسانی برای اجرای این نوع نقاشی های دیواری نظیر استفاده از کیسه های پلاستیکی چروک وجود دارد. می‌توانید این نوع نقاشی را روی دیوارتان که از اجر دکوراتیو یا چوب پوشیده شده است، اجرا کنید تا حالت طبیعی بیش تری به خود بگیرد.

نقاشی های دیواری عمودی و افقی

شکل نقاشی های دیواری تاثیر مستقیم بر روی فضا می‌گذارند. نقاشی ها با ماهیت عمودی بر ارتفاع فضا و نقاشی ها با ماهیت افقی بر وسعت سطح می‌افزایند. برای فضاهای کوچک و آپارتمان های نقلی استفاده از

نقاشی های دیواری سه بعدی بر گستردگی فضا می افزاید. البته کشیدن نقاشی های سه بعدی در این مقیاس نیازمند فعالیت یک یا چند متخصص است.